

Šiame numeryje:

Lituanistika Illinojaus universitete: lemiamas ruduo.
Apie šiuolaikinę pasaulio ir mūsų muziką: pasikalbėjimas su dirig. prof. Vytautu Marijošium.
Teatriniai laiškai iš Europos: Londono sezonas — politinės temos.
A. Šapokos Lietuvos istorijos ketvirtos laidos proga.
Aleksandro Didžiojo turtų paroda Chicagoje.
Iš šių dienų amerikiečių poezijos.
Ar astronomiją galima paversti poezija?
Planuojamas Lietuvių rašytojų draugijos suvažiavimas.
Trisdešimt pirmasis „Draugo“ romano konkursas.
Aloyzo Barono vardo novelės konkursas.
Auguste Rodin'o darbų paroda Washingtone.
Nauji leidiniai.

Kertinė Parastė

Lituanistika Illinojaus universitete: lemiamasis ruduo

Per praėjusius dvejus metus lituanistika Illinojaus universitete šiek tiek dar sustiprėjo. Lietuviai dovanojo vertingų knygų bibliotekai. Tarp jų buvo ir reikalingoji Lietuvių enciklopedija. Lietuvių fondas reikalą kasmet finansiniai rėmė, kad būtų galima kviesti svečius kalbėtojus, daryti fotokopijas ir studentams skirti premijas už pažangą. Studentų tarpe atsirado vienas, studijuojas lituanistiką pagrindine sritimi, ir keturi, pasirinkę lituanistiką šalutine šaka.

Naujų lituanistikos kursų taipgi įvesta. Šiemet jau dėstyta naujas LITH 225 — vertimo kursas. Rudenį bus LITH 227 — lietuvių kultūros. Vieną ateinančių akademinių metų ketvirtį bus siūlomas ir LITH 230 — emigracijos literatūra. Kursų padaugėjo, kad studentai galėtų pasirinkti, kas jiems įdomiau. Taip pat daugiau kursų reikėjo, kadangi lituanistikos šalutine šaka programa sustiprėjo. Iki šiol buvo galima gauti tiksliai „Liberal Arts and Sciences“ bendrą šalutinę šakos laipsnį, kuriam reikėjo 8 įskaitų (vienas kursas — 4 įskaitos) aukštesniųjų kursų. Dabar galima gauti slavų skyriaus šalutinę šakos laipsnį: tai reiškia, kad aukštesnio lygio kursų reikia 20 įskaitų — 5 kursų. Tuo ir sustiprinama programa, ir studentai savo srityje geriau pasiruošia. Istorijos skyriuje yra profesorius E. Thaden, specializuojasis baltų istorijoje. Studentai gali ir tuos atitinkamus kursus prisikačiuoti. Viso dabar yra 16 lituanistikos kursų: 6 kalbos, 4 literatūros, 1 vertimo, 2 kalbos istorijos, 1 lietuvių kultūros, 2 savarankiško darbo.

Nuo 1980 rudens ketvirtio pradinis kalbos kursas dėsto asistentas, finansuojamas Lietuvių fondo per universitetą. Ši pozicija svarbi, nes

tuo būdu galima iš karto keturis kursus dėstyti ir dar turėti kalbos laboratoriją, asistento pravedamą. Priedo — pats studentas tuo ne vien pasiruošia ateities darbams, bet ir gali ramiau savo studijas tęsti, reikala kasmiet finansiniai rėmė, kad būtų galima kviesti svečius kalbėtojus, daryti fotokopijas ir studentams skirti premijas už pažangą. Studentų tarpe atsirado vienas, studijuojas lituanistiką pagrindine sritimi, ir keturi, pasirinkę lituanistiką šalutine šaka.

Lituanistikos programai praturtinti kviečiami svečiai paskaitininkai, kalbėtojai. Pernai studentai susipažino su kai kuriais lietuvių rašytojais iš Chicago. Pokalbiai paliko gilią įspūdį. Šiemet svečių buvo mažiau, nes išlaidos didesnės. Fondo tam skirtą sumą teko kitaip dalinti. Pagrindinis svečias buvo dr. Rimvydas Šilbajoris iš Ohio State universiteto. Dr. Šilbajoris kalbėjo vakare studentams ir svečiams, kurių tarpe buvo universiteto kancleris dr. Riddle, vicekancleris dr. Johnson ir slavų skyriaus vedėjas dr. Moravčevič. Dr. Šilbajorio paskaita apie Donelaičių anglų kalba sudomino klausytojus, ypač kolegas iš slavų skyriaus. Vakaras buvo svarbus lituanistikai, nes sustiprino lietuvių ryšius su universiteto vadovybe. Tarp svečių buvo PLB pirmininkas V. Kamanas ir kiti Bendruomenės vadai; taip pat dalyvavo ir Lietuvių fondo pirmininkas dr. Razma.

Su lituanistikos studentais susitiko poetė Eglė Juodvalkė. (Nukelta į 2 psl.)

Apie šiuolaikinę pasaulio ir mūsų muziką

Pokalbis su dirig. prof. Vytautu Marijošium jo 70 metų sukakties proga

Profesionaliai pasiruošusių muzikų daug neturėjome nei Lietuvoje, nei dabar čia, Ispanijoje. O tokių, kurie visą savo gyvenimą būtų pašventę šiai sričiai ir ko nors išskirtinio joje pasiekę, randame dar mažiau. Mat, stiepiantis į aukštumas, vien tik noro ir pastangų neužtenka, o reikia ir Dievulio dovanoto talento. Visa tai turinčių ne vien tik muzikoj, bet ir kitose kūrybos srityse gausybės niekada nebuvo. Šitokių dovanų visuomenei ir tautai net palankiausias likimas saujomis nežarsto. Prie tokių reikėtų reikšti ir š. m. liepos mėn. 10 d. savo 70-tąjį gimtadienį atšventusį dirigentą, kompozitorių ir Hartfordo universiteto muzikos profesorių Vytautą Marijošį. Plati jo kūrybinė ir pedagoginė veikla ir puikūs jos rezultatai daugeliui muzika besidomintiųjų yra gerai žinomi. Jei informacijos trūksta, galima atsiversti enciklopedijas ir viską sužinoti. Mums čia jubilato sukakties proga yra svarbiau ir skaitytojams įdomiau užkalbinti patį dirig. prof. Vytautą Marijošį įvairiais ir aktualiais muzikiniais klausimais ir sužinoti jo nuomonę. Tad ir kreipiamės:

— Visas ligiolinis Jūsų gyvenimas praėjo su muzika, geriau sakant, Patys visą laiką gyvenote muzikoje. Sakyt, kas per tą 70 metų atsitiko reikšmingiausio, ar laikmečiui būdingiausio pasaulinės muzikos raidoje?

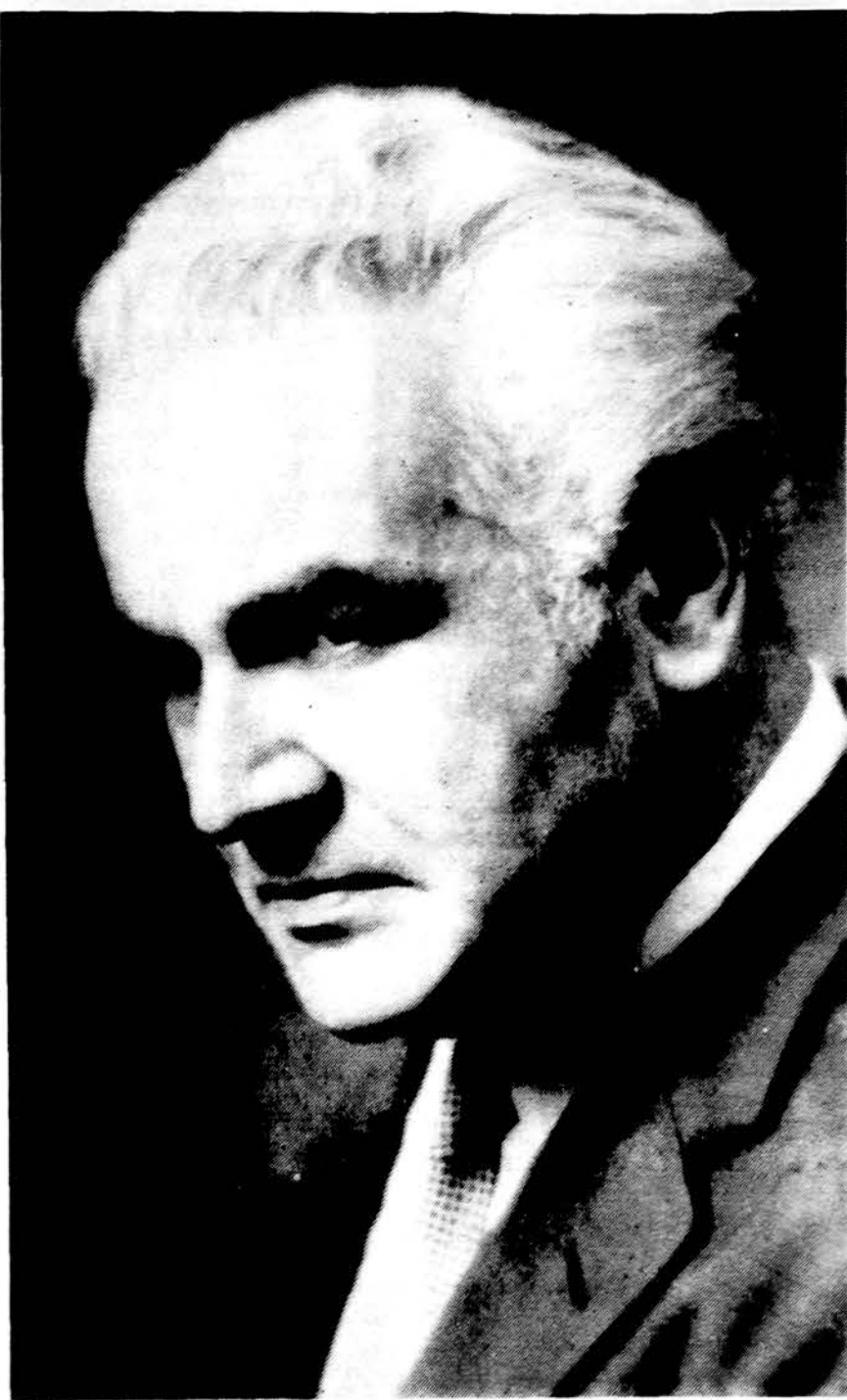
— Nevarginant per daug skaitytojų, bandysiu kiek galima trumpiau atsakyti. Tik viena, kas yra pastovus šiame pasaulyje, tai nuolatinis keitimasis. Per tuos 70 metų turėjome daug visokių įvykių ir pasikeitimų: du pasauliniai karai, ekonominė depresija, nacizmas, fašizmas, pas jus Chicago universitete gimusi atominė bomba, o meno pasaulyje daug visokių „izmų“: imperisionizmas, ekspresionizmas, primityvizmas,

modernizmas. Čia norėčiau pasiūlyti, ypač kas liečia kūrybą, vietoj termino modernus kitą žodį — šiuolaikinis. Taipogi, kita pastaba, tuo pat metu gyvenantieji kompozitoriai ne visada tai pačiai klasifikacijai priklauso. Pvz. Bartok, Stravinski ir Schoenberg yra šiuolaikiniai XX amžiaus reprezentantai, bet to paties laikotarpio Saint-Saens, Rachmaninov ar Sibelius stilistinė prasme nėra šiuolaikiniai, tai gryniausios romantikai.

Ir taip po pereinamo periodo visokių „izmų“ XX amžiaus muzika kiek vėliau pasuko į superintelektualinę matematinę kalkuliaciją, totalinę serializaciją. Ir kai to dar neužteko, atsirado elektroniniai ir magnetofoniniai eksperimentai, kurie dar daugiau suintrigavo kai kurių kompozitorių smegenis ieškoti naujų garsų spektro. Deja, ilgainiui tos visos mechaninės priemonės pasirodė gerokai dirbtinės, mechaninės, nužmogintos ir gerai daliai muzikaliai publikos nepriimtinos.

Paskyrus žymų avangardistą, šiuolaikinį prancūzų kompozitorių ir dirigentą Pierre Boulez New Yorko Filharmonijos meno vadovu ir dirigentu, maištaujančių novatorių buvo tikėtasi, kad Pierre Boulez bus didžiausias propagandistas ultra naujojiškumui muzikoje, bet pasirodė atvirkščiai. Kaip meno vadovas ir dirigentas jis mažiausiai davė progų avangardui pasireikšti savo programose, o patsai kaip kompozitorius beveik visai nustojo kūręs.

Ir taip, kas buvo naujo ir taip patrauklu pradžioje, kaip avangardiniai ieškojimai — aleatorinė maniera, polychordai, mikrofoni, nauji garsiniai, garso klasteriai, elektroninė muzika, serializmas ir mušamųjų triukšmas (atsiprasau už tuos terminus), viskas po truputį išsiseimė, ekstremistinis novatoriš-

Dirig. prof. Vytautas Marijošius

kumas sumažėjo. Iš kitos pusės, dėka tų visų permatacijų, ne viskas dingo. Minėtos naujosios nėra pačios per save visai niekam tikusios. Nelaimė tik ta, kad jomis dažnai pasinaudoja nemokšiškos galvos. Jeigu tos galvos dar neturi jokio skonio ir talento, tai čia jau tikras vargas. Tokiems nepadės jokie medaliai, nei simtai prikurtų šedevrų.

Ar yra koks didelis skirtumas tarp europinio ir Amerikos muzikinio gyvenimo? Yra, bet jis nėra taip ryškiai atpa-

žįstamas. Kiek geresnė yra operos būklė Europoje: beveik kiekviename didesniame mieste yra prestižo reikalas turėti operą, ilgesni sezonai net iki 10 mėnesių ir daug įvairesnis repertuaras kaip čia, daugiau avangardinis.

Paskutinis įdomumas yra P. Boulez įsipareigojimas prancūzų valdžiai vadovauti George Pompidou Meno ir kultūros centrui Paryžiuje. Lėšų tam reikalui jis gavo tiek, kiek tik norėjo. Jo misija bus Paryžių padaryti pasauliniu šiuolaikinės muzikos centru, atversti prancūzų atonalumui ir sumoderninti prancūzų operą. Taigi, kas norėtų eksperimentuoti akustikoj ar atonalinėje avangardinėje muzikoje, gali drąsiai užmegzti santykius su IRCAM Paryžiuje (Institut de Recherche et coordination Acoustique/Music).

Idomu, kad lyg tyčia prieš Boulez akciją į totalinę atonalumą pasaulinio garso lenkų kompozitorius K. Penderecki neseniai visus nustebo savo nauju koncertu smuikui. Koncertas parašytas gana romantiškam stiliuje, sonatos formoj. Vengrų komp. György Ligetti naujausias kvintetas pučiamiesiems instrumentams pagrindu turi triarsinę harmoniją, tradicinį kontrapunktą ir imitacijas. Amerikietis Georg Rochberg iš griežto serializmo pakaitai davė moderuotą komplikaciją III styginį kvartetą. Taip lygiai ir tokie kompozitoriai kaip Hans Verner Henze, Nono, Maderna, John Corigliano, David Del Tredici, o jų yra ir daugiau, aprimo ir gal

prisijungs prie sukalbamesniųjų.

Atskirų aplodismentų užsitarauja trys didieji: Benjamin Britten, Dimitri Sostakovič ir Alberto Ginastera. Anglas, rusas ir argentinietis. Jie seniai evoliucijos būdu surado savo identitetą ir su pasisekimu dominuoja muzikiniame pasaulyje.

Ar yra šiuolaikinę muziką dabar kokia viena vyraujanti kryptis? Ne. Yra mozaika visokių krypčių. Neretai tas pats kompozitorius kuria keliom skirtingom kūrybinėm rasyse. Kur link eina muzikos menas ir kas jam vadovaus ateity, kažin ar kas žino. Tai tokia maždaug yra muzikinė apžvalga paskutiniųjų 70-ties metų.

— O jeigu žvelgtume į lietuvių muziką, kas tuo pačiu Jūsų metų laikotarpiu pažymėtinu įvykiu lietuvių muzikos raidoje?

— Atgavus Nepriklausomybę, per palyginti trumpą laiką buvo padaryta nemaža pažanga muzikos raidoje.

Didžiausias nuopelnas už tai tenka priskirti Kauno ir Klaipėdos konservatorijom, muzikos mokytojams, operai, radiofonui ir Filharmonijai. Nemažą reikšmę turėjo ir chorų veikla. Muzikinės spausdintos literatūros turėjome nedaug, nors šiaip individuali kūryba augo ir netrukus atsirado net kelios savos simfonijos, operos ir baletai.

Kai langas į Vakarus prasi-vėrė, Sovietinio ministerija siuntė nemažą skaičių jaunųjų muzikinių studijom į didžiuosius Europos centrus. Taip iš ankstesniųjų laikų populiariam slaviškam emocin-gumui buvo priešpastatytas vakarietiškas saikas ir elegancija. Sintezę tų dviejų mentalitetų teko patiem atrasti. Todėl šandien jokios abejonės nėra, užsieninės studijos daug prisidėjo prie muzikinės pažangos mūsų krašte.

Kauno konservatorija, valst. opera, radiofonas, Filharmonija ir geresni choral rezidavo laikinaj sostinė. Kaune, tai čia, žinoma, ir reikšėsi intensyvesnis muzikinis judėjimas, kuriame, pripažinti reikia, trūko daug didesnio dėmesio kamerinei instrumentalinei ir vokalinei muzikai. Nenuostabu, kad tą atsilikimą ir nesi-domėjimą individualiais rečitaliais atsivežėm ir į emigraciją. Su maža išimtim mūsų dainininkai nedaug tesidomi rečitaliniu repertuaru, mažai stengiasi plėtoti savo meninį augimą, užmirdami, kad tuo savo nerangumu nustoja gyvo kontakto su kompozitoriais ir rašytojais. O kon-taktą palaikant, gimtų nauji kūriniai, ir dainininkams nereiktų dainuoti vis tą patį repertuarą, kurį gera publikos dalis jau žino mintinai.

Anapus Atlanto, savo tėvy-nėje, turime talentingų kūrėjų ir originalios šiuolaikinės kūrybos, apščiai aukšto lygio interpretatorių, reiktų tik laukti to laiko, kai lygiomis teisėmis galėsime pasikeisti meniniais laimėjimais ar nau-jais atradimais.

(Nukelta į 2 psl.)

Vytautas Kasiulis

Styginis kvartetas

Apie šiuolaikinę pasaulio ir mūsų muziką

(Atkelta iš 1 psl.)

— Jums gerai yra iš patirties pažįstama Europos ir Amerikos aplamai visa muzikinė situacija. Kuo šie du žemynai yra muzikine prasme panašūs ir kuo skiriasi? Čia turiu mintį muzikos mokyklą, publiką, muzikines kryptis, pionieriškus atradimus ir pan.?

— Jei kadaise buvo didesnis skirtumas, tai šiandien jis yra gerokai sumažėjęs.

— Aptarti „visą muzikinę situaciją“ per daug užimtų vietos. 1970 metais lankiau Muencheno ir Stuttgarto konservatorijas ir 1973 m. dėsčiau vasaros semestrą Sienoj (Italijoje), tačiau kas ten naujo dabar, tiksliai nepasakysiu.

Aplamai, žinoma, Europoje skiriamas didesnis dėmesys individui kaip Amerikoje. Čia yra „mass production“. Čia gauti kompozitoriaus diplomai ar būti išrinkti į senatą ypatingų kvalifikacijų nereikia. Užmokėk mokslo pinigus, ir kaip nors, kad ir užmerkto akim, mokykla tave išleis. O kas liečia senatorystę... negi be didelių pinigų kas ten pateko?

— Ankščiau centras muzikinio avangardiškumo buvo Vokietijoje. Dabar, kaip savo atsakyme ir pirmą klausimą minėjau, tikimasi, kad bandys pirmauti Paryžius.

Del publikos? Ir vėl bijau, kad apibendrinimas yra kiek pavojingas, bet, atrodo, skirtumas yra. Čia publikai dažnai svarbu, kas diriguoja, kas dainuoja ar smuikuoja. Ten, Europoje, vis dėlto yra gana svarbu, kokie veikalai yra programoj ar koks kūrinys iš viso yra pirmąsyk klausytojams atliekamas.

Vokietijoje ir Prancūzijoje Pavarotti koncertai neturi to publikos entuziazmo kaip šioj pusėj Atlanto. Priežastis — labai vienašališka programa, nors rankoj laikomos nosinės ilgumas, kaip girdėjau, tas pats.

— Kaip vertintumėte šiuolaikinę muzikinę situaciją Lietuvoje? Kas džiugina ir kas kelia rūpestį, stebint šiuolaikinę mūsų muziką Lietuvoje ir išsivijoje?

— Normaliam muzikui gyvenimui reikalingos tokios būtinos sąlygos: kūrėjas, atlikėjas, klausytojas ir mecenatas, arba rėmėjas.

Spauda rašo, kad Lietuvoje dabar yra 62 kompozitoriai ir 33 muzikologai, reiškia — kūrėjų netrūksta, atlikėjų yra užtektinai ir vietos pareiklavimui, ir net broliškoms respublikoms. Mecenatai — valstybės iždas.

Išsivijoje kūrėjams suskaičiuoti užtektų vienos rankos pirštų. Atlikėjų, kaip žinot, išsivijoje niekad nebuvo per daug, o dabar dar mažiau. Rėmėjų ar mecenatų tik per stebuklą didesniems užmojam suorganizuojama. Klausytojų ir Lietuvoje kartais trūksta, o čia, išsivijoje, taip pat ne visada užtenka.

Klausimas: kodėl didesni parengimai taip brangiai kainuoja? Todėl, kad didesniams kūriniui atlikti reikalingi apmokami tarpininkai. Veltui viską daro tik organizacijų valdybos ir choristai. Jie, tai kaip paukšteliai, ir lizdą pina ir dar veltui pagieda.

Kas dar rūpestį kelia, tai nepakankama kritika ir savikritika. Ir ne ten, Lietuvoje, bet čia, išsivijoje. Kaip galima būtų sumažinti plokštelių infliaciją? Gal reiktų, kad patys užrašymų autoriai sau būtų kritiškėsi ir gerai išgirstų garso intonacinius netikslumus, blogą žodžių tarimą ir ištarimą. Tai šiandien techniškai lengvai pataisoma, jeigu norima. Atrodo, neužtenka tik pasigaminti savo plokštelę, bet

reikia jausti ir menišką atsakomybę už ją. Pagalvokit, kaip blogai tokia plokštelė reprezentuoja lietuvių muzikinę kultūrą. Ar nebūtų geriau duoti išklaustyt plokštelę profesionalui ir jo nuomonę skelbti laikrašty su menininkų vardais, kai plokštelė parduodama? Taip daroma Amerikoje ir Europoje. Gal didesnį muzikinį skonį turėtų parodyti ir radio transliacijų vedėjai. Juk yra geresnių plokštelių ir čia, ir ten.

Kas liečia rašytinę kritiką, tai dėl Dievo meilės, nors ji kartais rašoma ir žmonių, premijas gaunančių, bet pabandyk, žmogau, jų mandriai vingiuoti sakinius be vertimo į lietuvių kalbą suprasti.

Tačiau visai nusiminti nesiūlau. Kas geriau darytina, reikia pagalvoti, tik taip, kad ne per daug uždelsiant su pasiūlymais, nes antraip mažai liks laiko pasiruošti. Gal glausti atskirus mažesnius parengimus į vieną didesnį ir geriau paruoštą? Gal, užuot dalinus po tūkstantinę vienam, pataupyt pinigų didesniui sumanymui, kad keli galėtų pasinaudoti?

Ryšium su Dainų švente, gal galima būtų be masinio choro įtraukti ir kitokio žanro lietuviškos kūrybos — kelių pajęsnių chorų koncertą su tam reikalui specialiai sukurtais kūriniais? Gal pačiam šventės masiniam chorui nekvesti tiek daug dirigentų? Negi atsirastų tokie choro vadovai, kurie atsakytų savo chorą paruošti šventei, jeigu jie nebus pakviesti bendram

chorui diriguoti? Argi tokių lietuvių patriotų atsirastų?

Džiugina, kad šen bei ten atsiranda mažesni chorai ar vokaliniai ansambliai, bet rūpestį kelia tai, kad, chorinei literatūrai vegetuojant, nemaža dalis chorų veržiasi į sceninius montažus ir griebsia už kardu ir barzdų.

— Kas Jums Pačiam asmeniškai Jūsų muzikino gyvenimo kelyje pasilieka labiausiai įsirežę atmintyje?

— Pirmasis dirigavimo debiutas Lietuvoje. Muzikinės studijos užsieny ir susitikimas su žymiais dirigentais ir, atvykus į šį kraštą, persiorientavimas iš operinės veiklos į grynai simfoninį ir pedagoginį darbą.

Is operinio aktyvumo šiame krašte su malonumu prisimenu savo talką Chicago Lietuvos operai ir keturias operas, diriguotas Hartforde koncertiniu būdu. Tai Jean Jacques Rousseau „Le Devin du Village“, Mozarto „Figaro vestuvės“, Musorgskio „Boris Godunovas“ ir Wagnerio „Lohengrinas“.

Negreit, atrodo, užmiršiu ir lietuviškų trijų vienveiksmių operų gimimą Chicago Lietuvos operoje: Gaidelio, Kačinskio ir mano „Priešai“ ir visai nelauktą staigmeną — Hartfordo universiteto mano vardu įsteigtą kasmetinę stipendiją. Kas buvo tas dosnus žmogus, kuris didesnę sumą pinigų davė universitetui tam tikslui — nežinau.

— Tarp pedagoginio ir dirigentinio darbo ar belieka laiko ir sava kūrybai? Ką apie

Vytautas Kasiulis

Stygininkas

visa tai galėtumėte pasakyti Jus gerbiančiam ir muziką mylinčiam skaitytojui?

— Nors dabar esu emeritus ir dėstau ar diriguojau tik vieną rudens semestrą, tačiau mūsų mane ne per dažnai aplanko. Nebent būtinai reikalingas verčia, kaip pvz. 1976 metais, rašant savo viena veiksme operą. Kartais, jei užtiknuo mano nusiteikimas atitinkanti poeziją, tai paverčiu ją daina. Šiaip projektai yra pradėti, bet, kol nebaigti, nebus ir skelbiami.

Pabaigai galvoju, kad būtų

gerai, jei kas surastų būdą, tinkamą vietą ir laiką ir sukvieštų į muzikinę konklavą kuriančius, diriguojančius, šiaip koncertuojančius ir kritikuojančius bendram dialogui. Reiktų aptarti kas darytina, kad per daug nepasiduotume rašytojams, dailininkams, skulptoriams ir šokėjams. Kaip išgelbėti chorinę literatūrą ir jos atlikimų kokybę, kaip papildyti Dainų šventės tradicijas ir t.t. Anot Aisčio, „Bėga dienos kaip vanduo, kaip vanduo negrįžta“. Laiko taip mažai.

Londono sezonas — politinės temos

Teatriniai laiškai iš Europos

A. LANDSBERGIS

Jau patys pirmieji žodžiai, išgirsti Londono scenoje, nelauktai tampa politine tiranda. Uždangai pakilus virš 18 a. komedijos „Atkrytis“ (Relapse), ir priekį žengia aktorė ir, užuot prabilusi apie meilę ir vedybas, ima deklamuoti rimuotą ataką prieš ministrę pirmininkę Thatcher, kuri apkarpė valdžios pinigine paramą menams ir, ypač, teatrui.

Pakeleivio ir repertuarinių teatrų kalendoriai dažnai nesuderinami. Todėl netenka pamatyti dviejų idomių spektaklių įdomiais temomis. Karališkoji Šekspyro trupė (Royal Shakespeare Co.)

teberodo Nikolajaus Erdmano „Savižudį“, kurį Jurašas buvo atvedęs į Brodvejų. Londono publika ir spauda šį spektaklį labai palankiai sutiko — kalbama apie atrastą „šedevrą“, iš užmaršties išnirusį „svarbų Europos dramaturgą“, tragedijos ir komizmo mišinį. Daugiau kontroversijos išsiskleidžia Howard Brentono epizodinė anglų imperializmo kritika „Romėnai Britanijoje“, kurios veiksmas šokinėja tarp Cezario invazijos į britų salas, anglosaksų invazijos Karaliaus Artūro laikais ir dabarties. Dėl šios pjesės pasipylė protestai ne iš „imperijos lojalistų“ ar ultra patriotų elių — valdiški ir ne valdiški sluoksniai pasipiktino scena, kurioje šarvuoti romėnai užpuola kelis ilgaplaukius, nuogus keltus. Ar sugė-

ma? Labai paprastai — imigrantų arių klubo nariai Coventry mieste repetuoja vaidinimą apie savo tėvynės lemtinguosius įvykius. Jų motyvai labai patriotiški, bet jų bandymas atkurti Airijos istoriją baigiasi masinėmis muštynėmis. Spektaklis primena 1960-ųjų metų entuziazmą „aplankos teatrui“. Žiūrovai supa „tikrą“ klubo salę, su „tikru“ baru, atsivėrus kitoms durims matyti „tikra“ išviete, etc. Baigminės muštynės kraštutiniai natūralistinės: sprogs „bombai“, ant aktorių krenta lubų nuolaužos, aktoriai ir žiūrovus apgaubia dulkes ir parako dūmai, dalis aktorių stalais saugo žiūrovus, kad jų neuzklindytų skraidančios kedės ir pagalvai. Nebe reikalo, kai kurie žiūrovai pasinėšė prie išėjimų durų. Pati pjesė primena spektaklio pabaigą. Tautos kančių ir vilčių epas palaidojamas triukšme ir trivialume. Galutinė išvada, kad airiai keisti padarai, kurie viską paverčia muštynėmis. „Ir užgimsta baisi grozybė“ (And a terrible beauty is born), rašė didžiausias arių poetas W. B. Yeats apie savo tautiečių 1916 metų sukilimą prieš anglus. „Airiškame vaidinime“ nėra nei bausimo, nei grožio, nei politinės ar istorinės įžvalgos. Bet dūmams sklaidantis, vienam žiūrovui, didvyriškai pasilikusiam savo vietoje, sugrįžta nuostališki prisiminimai apie Lietuvos provincijos miestelių, D. P. stovyklų ir senųjų Amerikos išsiviečių nuotraukose užfiksuotus istorinius spektaklius, kaip gigantiskų ezius, knibždančių raguotais šalmiais, plevėsuojančių kryžiuočių apsiaustais ir širdį kutančių vaidinčių ilgomis, geltonomis kasomis.

Is Capetowno Pietų Afrikoje Londoną importuotas Samuelio Becketto „Godot belau-

kiant“ spektaklis yra pavyzdys, kaip virš politikos pakilusi pjesė įgauna politinį antspalvį, ją perkėlus į konkrečią vietovę. Scenoje matome ne Becketto visuotinę dyknę, o Pietų Afrikos aplinką; pompastiškasis Pozzo balta, valkatos Vladimiras ir Estragonas negrai. Pjesė įgauna politinio aktualumo, bet praranda dalį savo dramatinės poezijos. Šis spektaklis dar sykį parodo, kiek galimybių glūdi Becketto pjesėje.

Italų dramaturgo ir režisieriaus Dario Fo komedija „Anarchistas žuvo netyčia“ išdidžiai pasiskelbia esanti politinė. Šis spektaklį paraizgo paradoksalai. Jį pastatė „Dirzo ir šleikų“ (Belt & Braces) trupė. Angliją gastroliuojanti anglų trockistų agitpropinė brigada. Italų Komunos teatri-

niam kolektyvui (Il Collettivo Teatrale La Commune), vadovaujantis Dario Fo vadina save anarchistu ir socialistu; jo politinė pozicija yra tarp Italijos komunistų partijos, ant kurios jis pyksta už jos „evoliucinę“ taktiką, ir raudonųjų brigadų, kurioms jis prikiša „nerimtumą“. Fo ir anglų trockistų bendras kūrinys demonstruojamas pačioje Londono komercinio teatro šerdyje. Ir čia galima įžiūrėti politinę komediją: teatriniai pinigai nori pasipelninti iš populiaros komedijos, o jų godumą savo tikslams naudoja trockistai, kurių pagrindinis užmojis, kaip jie skelbia, yra tokių komedijų pagalba sunaikinti tokius piniguočius. (Bet kas parduos mums virvę kapitalistams pakart? — Kapitalistai! — Leninas!)

Komedija remiasi tikru ir dar visiškai neišaiškintu įvykiu. 1969 m. Milane žuvo anarchistas geležinkelietis Pinelli. Politika tvirtino, kad jis nusižudęs, anarchistai ir jų sąjungininkai apkaltino policiją. Dabartinėje Italijoje yra pakankamai korupcijos ilgai komedijų ir tragedijų serijai. Tačiau Dario Fo komedija šia juodaipilkalbata padėtį paverčia trockistine karikatūra: visa italų politika susideda iš persirengusių fašistų, „evoliucinė“ italų komunistų partija yra velniškai kapitalistų sąjungininkė, Vakarų Europoje siaučia politinė ir ūkinė priespauda, „buržuazinės“ demokratinės laisvės (įskaitant ir laisvę pasmerkti „buržuazinę“ demokratiją iš teatro scenos) tėra fasadas, „pavertęjį“ ir „išnaudojamieji“ europiečiai, nekantriai laukia, kad juos išlaisvintų „anarchistai ir trockistai. Priedama dar gimnazijoje girdėtų anekdotų apie Anglijos karališkąją šeimą, o paskutinės dešimt minučių nuskamba šūkiams sukilti. Publika dosniai juokiasi, tačiau bent tą vakarą dar neišsiliojo į gatves statyti barikadų ir kelti anarchistinių vėliavų.

Už „Anarchisto“ turinį įdomesnė jo forma. Dario Fo ir jo anglų bendradarbiai šiuolaikininei temai prikerė populiarosios tradicinės italų Commedia Dell'Arte stilių. Aktoriai improvizuoja, virsta klounais, pereina į „rimtą“ vaidybą, šoka, dainuoja, deklamuoja. Saloninio realizmo ir aiškos tarsenos dominuojamoje anglų komercinėje scenoje tai tikra atgaiva.

Anarchijos dvasia, kaip kadais pastebėjo Nietzsche, glaudžiai siejasi su pačiu kūrybinio procesu. Ji ypač ryški didžiųjų komedijos ir satyros kūrėjų raštuose, nuo Aristofano iki Hašeko. Ta dvasia labai nepasitikejo Karolis Marksas, bet iš jos savo filminį stilių susi-

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

paskaičiusi savo poezijos ir pakalbėjusi apie kūrybą. Studentai, iš anksto susipažinę su Juodvalkės poezija, siūlė savo išvalgas.

1981 rudens ketvirtis bus lemiama liuanistikai Illinojaus universitete. Lietuvių komiteto pastangomis programą atnaujins prieš dvejus metus, universiteto buvo nustatytas bandomasis laikotarpis. Trečių metų rudens bus apsispręsta, ar apsimoka liuanistikai šiame universitete palaikyti. Vertinimo kriterijus — studentų skaičius. Kad universitetui dėstymas apimokėtų, liuanistikos studentų turėtų būti apie penkiasdešimt. Pereitą rudinį buvo 43. (Neakivaizdiniu būdu trys studentai iš kitų universitetų, kitų miestų). Tuo tikslu išsiųsta per 200 laišku lietuviams studentams, kurių pavardės buvo išrinktos iš studentų sąrašų ir iš kompiuterio. Veiksnams pasiūsta atitinkamos informacijos. Brošiūrėlės bus siunčiamos ir į studentų vasaros stovyklas. Galop patys studentai turi nuspręsti, ar jiems liuanistika universitete reikalinga.

Pernai liuanistiką dėstė Marija Stankus-Saulaitė. Šiais akademisiais metais dėstė ir Vita Musonytė.

Tikimasi rudinį pasiekti reikiama skaičių ne vien dėl to, kad, abstrakčiai kalbant, kur nors būtų pilna liuanistikos programa, bet ir dėl to, kad studentai galėtų gilintis šioje, mūsų visuomenei reikalingoje ir naudingoje srityje. Vienas liuanistikos Illinojaus universitete tikslų yra tarnauti lietuvių visuomenei.

Informacijos reikalu galima kreiptis: Slavic Department, University of Illinois at Chicago Circle, Box 4348, Chicago, IL 60680, tel. (302)996-4412. Tuo adresu galima rašyti dėstytojui M. Stankus-Saulaitę; tel. 996-5465. Vasaros metu jai rašyti 82 Old Colonial Rd., Oakville, CT 06779, tel. (203)274-8395.

Galima gauti bendrus universiteto katalogus, slavų skyriaus brošiūrą ir liuanistikos informacinį lapelį.

m. s-s.

kūrė broliai Marksai (Marx Brothers). Dario Fo ir „Belt and Braces“ ansamblio didžiausias trūkumas yra ne „anarchijos“ perteklius, bet jos stoka. Frazės apie anarchizmą, socializmą ir darbo žmogaus laisvę tik dalinai pridingia trockistinės dogmatikos pagrindus ir istorijos klastojimą. Tokie patys šūkių pagimė gulgai: tie, kurie skelbia visišką esamo pasaulio sugėdimą, pateisina visas priemones visiems „priešams“ sunaikinti. Po Commedia Dell'Arte grimo slapy svajonės apie diktatūrą.

Londono scena primena mums, kad teatras, kaip idėjų tribūna, toli gražu nėra miręs.

NAUJI LEIDINIAI

• KARYS, 1981 m. birželio-liepos mėn., Nr. 6. Pasaulio lietuvių karių veteranų mėnesinis žurnalas. Redaguoja Zigmas Raulinaitis. Administruoja Alfonsas Samušis. Redakcijos ir administracijos adresas: Karys, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Metinė prenumerata — 13 dol.

Rašoma apie XV aspirantų laidą, apie Napoleono armiją Lietuvoje ir Kurše, apie Baisų birželį, apie prūsus, žemaičius ir kt. Plati šauliškos veiklos bei ramovėnų kronika, įdomūs karinių žinių pluoštai. Žurnalas iliustruotas.

Aktorius Gavin Richards — Manijakas „Anarchiste“

Aktorius Roger Rees — Semionas „Savižudyje“.

Ar astronomiją galima paversti poezija?

Aleksandras Radžius, **PRIMK MANE, MĖNULI**. Eilėraščiai. Išeido „Ateitis“ 1980 m. Leidyklos Literatūros serija, Nr. 19. Aplankas Ados Korsakaitės-Sutkuvienės. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje. Rinkinys 84 psl., kaina — 5 dol., gaunamas ir „Drauge“.

Antraštinis klausimas iš karto gali atrodyti keistokas. Tačiau šio pobūdžio klausimai kultūriniam gyvenime nėra naujiena. Tokių „pavertimų“ galima rasti mūsų gėn netolimoje praeityje. Sakysim, meno ir muzikos sąlytyje kai kam atrodė, kad M. K. Čiurlionis pavertė arba bent norėjo paversti muziką tapybą. Ant tokių svarstymų kelio užvedė Čiurlionio tapybų muzikiniai pavadinimai ir muzikinių bei tapybinių sonatų ir fugų struktūrinės slinkties panašumas.

Grynai dalykiškai imant, vieną sistemą paversti kita, turbūt būtų gana bergždžias alchemiko darbas. Sakysim, astronomiją paversti poezija. Tačiau poezijoje astronominės užuominos ar astronominių sąvokų naudojimas poetinių įvaizdžių prasme yra visai realus dalykas. Tik tokiu atveju svarbiausia jau yra ne astronominis tikslumas, o poetinis vaizdingumas. Kitaip sakant, ar yra tarp astronominės atributikos ir poezijos. Jei poezijos nėra, tai užmojis nieko neduoda nei astronomijai, nei poezijai.

Kad poezijos sąlytis su astronominiu žodynu yra mums dovanojęs puikių poezijos pavyzdžių, yra labai akivaizdu. Kiek ten žvaigždžių, sietyčių, mėnulių ir saulės paberta gražiose mūsų liaudies dainose. Net pačiose seniausiose, mitologinėse:

*Mėnuo saulūžę vedė
Pirmą pavasarėlį.*

O toliau Maironis:

*Užmigo žemė, tik dangaus
Negesta akys sidabrinės...*

Ir dar toliau Putinas:

*Dievuli mano, kas per šviesios
naktys!
Ir kas plačių padangių per
aukštumas!
O žvaigždės, žvaigždės! dide-
lės ir mažos
Taip spindi, net graudu. Die-
vuli mano.*

Ir pagaliau Alfonsas Nyka-Nilūnas, kurio dvipusis „La Baigneuse“ yra tobula individualios poetinės kultūros ir tautosakinių užuominų simbiozė:

*Kai didelės ir mažos
žvaigždės spindi
Ir gundo klysti per naktis
toli,
Mergaitė, kojas plaudama,
sumindo
Mėnulio ežero dugne, smėly.*

*Ir miega, lyg koralas,
iš vandens išplaukus,
Karštam aksome vasaros
nakties keistos.
Planetos krinta į jelsvius
Sietyns brolelis spindi
ant kaktos.*

Kiek žinau, visi trys čia cituoti autoriai nebuvo astronomai, nei astronomija nėra kaip nors specialiai domėjusi. Kas kita „Priimi mane, mėnuli“ knygos autorius Aleksandras Radžius. Jis visa siela ir kūnu yra astronomas mėgėjas. Tad gali atrodyti, kad jam astronominių užuominų poezijoje rašyti gali būti kur kas lengviau. Tik rašyti gal ir lengviau. Tačiau astronominius įvaizdžius ir temas supointinti, manyčiau, yra net sunkiau. Sunkiau dėl to, kad antroji Radžiaus dalis — astronomija lengvai savo pozicijų poezijai nebenori užleisti.

O kai eilėraštyje ima vyrtauti grynai astronominiai terminai, pati poezija pasitraukia arba lieka pirmųjų užtemdyta.

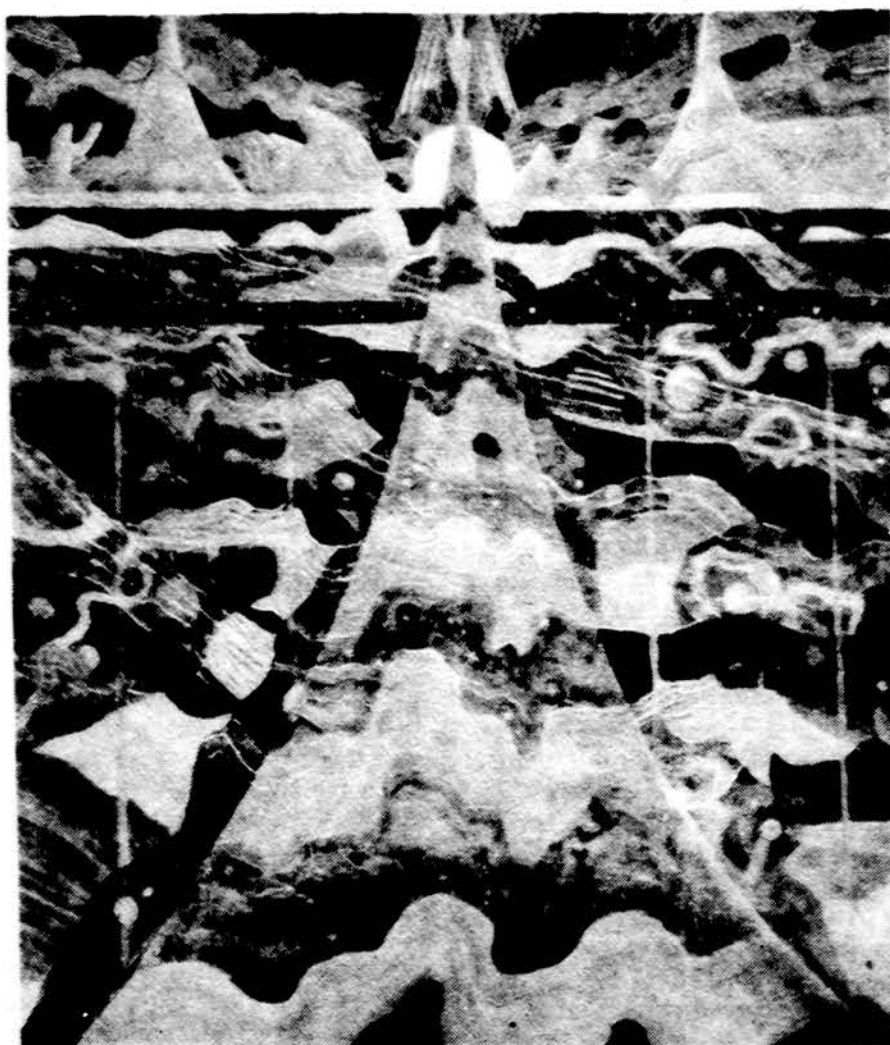
Skaitytojui tačiau yra įdomu stebėti, kaip autoriaus širdyje, o tuo pačiu ir eilėraščių posmuose galybės astronomija su poezija. Rinkinio atveju būtų pageidautina, kad visur laimėtų poezija. Teranda skaitytojas pats atsakymą į klausimą: ar ji visur laimi?

Vis dėlto akis stabtelėja prie laimėčių posmų. Kaip štai, kalbant apie teleskopą:

*Į stiklo ežerą
krinta žvaigždės
ir suliepsnoja Dievo ugnimi.
Šviesa, tarytum Viešpaties
gimimo naktį,
išskyla lyg monstrancija
ties manimi (9 psl.).*

„Kelionė su mėnuliu“ taipgi palyginti gana žemiška, todėl natūraliai skaitytoją pagau-nanti:

*Kada naktis ateina netikėtai,
ateik ir tu su manimi.
Mes per žvaigždžių laimingą
lietų*

M. K. Čiurlionis (1875—1911)

Zvaigždžių sonata. Allegro (1908)

su mėnuliu keliausime vieni.
(29 psl.)

Akylus ir jautrus skaitytojas gali prisirankioti ir daugiau

atitinkamų posmų, kurie poezijos šilumą apgaubia papras-tai šiaip net ir gana šalta, astro-nomijon linkusią širdį. k.brd.

Planuojamas Lietuvių rašytojų draugijos suvažiavimas

Birželio mėnesį, lankydama-sis Clevelande, kur dalyvavo su literatūrine programa, LRD pirmininkas Bernardas Brazdionis turėjo pasitarimų su ten gyvenančiais rašytojais ir vie-tos aktyviais kultūrininkais. Iš to kilo mintis ateinančiais metais sušaukti Clevelande lietuvių rašytojų suvažiavimą. Tam būtų gana patogios geo-grafinės ir techninės sąlygos. Clevelandas (Ohio) yra ne per toli iš kelio ar ir artima vietovė mūsų rašytojams, LRD nariams nuo Detroito, Roches-terio, Toronto. Automobiliais ar autobusais nesunkiai pasie-kiamas iš Chicago. Orinio susisiekimo papigimais nau-dojančias, įmanoma pasiekti ir nuo New Yorko, Bostono, Washingtono. Amerikoje toliausia būtų kaliforniečiai, bet ir jie, bent valdybos nariai, ryžtųsi „aukotis“...

Suvažiavimui organizuoti ir pravesti aptuopiamas para-mos pažadėjo Clevelando kultūrininkai, ypač lietuvių parapijos klebonas kun. G. Kijauskas (duoti parapijos salę literatūros vakarui bei kito-kiems susitikimams su visu-me) ir LRD narys Balys Gaidžiūnas (turis erdvą sodybą priemiestyje — narių susirinkimui bei posėdžiams). Taip pat gauta pažadų pasi-ūpinti suvažiavimo dalyvių priėmimu, nakvynėmis bei transportacija. Neabejojama sulaukti paramos ir iš Cleve-lande esančios LB Kultūros tarybos, kuri pastaraisiais metais itin veikliai reiškiasi ir

energingai atlieka daugelį dar-bų, susijusių su literatūros puoselėjimo uždaviniais. Suvažiavimas Clevelande galėtų įvykti 1982 metų pava-sario mėnesiais (gegužyje ar birželyje), pagal geriausias galimybes iš anksto susitarus su klevelandiečiais.

LRD valdyba, posėdyje aptarusi pirmininko atvežtas informacijas, pilnai pritarė suvažiavimo rengimo minčiai. Jau per daugelį metų dėl dide-lių ir neįmanomų nuotolių rašy-tojų draugijos veikla reikšėsi daugiausia per biuletenius, ko-respondencinius balsavimus ir laiškus. O narių sudėtis vis keitėsi, vieniems negrįžtamai išvykus, kitiems atėjus. Tad būtų įdomu ir naudinga rašy-tojams didesniai būryje susi-tikti asmeniškai, gyvu žodžiu pajudinti, pagyvinti, praplėsti draugijos darbų ir bendravimų plotį.

Todėl valdyba dabar kreipia-si biuleteniu ir visus draugijos narius Amerikoje ir Kanadoje (deja, iš kitų žemynų negalima tikėtis narių atvykimo, nebent tik laimingai atsitiktinumu), prašydama iš anksto, nelaikant šių metų pabaigos, pasisakyti: pranešti, ar kas norėtų ir ar galėtų suvažiavi-me dalyvauti? Jeigu taip, tai kokių turėtų pasiūlymų, patari-mų. Sulaukusi pakankamo skaičiaus teigiamų atsiliepimų, valdyba stengsis paruošti kiek galima turiningesnę suva-žiavimo programą ir visais kitais reikalais tartis su kleve-landiečiais.

Aloyzo Barono vardo novelės konkursas

Lietuvių Rašytojų draugija, norėdama prasmingiau paminėti savo mirusį narį, buv. LRD pirmininką, novelistą ir romanistą Aloyzą Baroną, skelbia Aloyzo Barono vardo novelės konkursą.

1. Novelės temą bei meninę idėją autoriai pasirenka lais-vai (tačiau pageidautina lietu-viškas turinys ir personazai).
2. Novelės ilgis — ne dau-giau 20 mašinėlės rašytų popie-rius puslapių.
3. Terminas: 1982 m. kovo 1 d.
4. Rankraščiai (rašyti mašinėle su tarpais) pasirašo-mi slapvvardžiu; atskirai prieda-mas užlipintas vokelis, pažy-mėtas tuo pačiu slapvvardžiu, o jo viduje — autoriaus pavardė,

adresas ir telefonas.

5. Rankraščiai siunčiami LRD valdybai, kuri juos perduoda juri komisijai.
6. LRD valdyba sudaro 3-jų asmenų komisiją, kuri spren-džia balsų dauguma. (Jei komi-sija nerastų verto premijuoti kūrinio, premija atidedama kitoms metams). Komisijos sprendimas galutinis.
7. Geriausiai pripažintos novelės autoriui skiriama 500 dol. premija, kurios mėcenatai yra Nijolė Baroniėnė ir LRD.
8. Juri komisijos sudėtis bus paskelbta vėliau.
9. Dėl premijuotos novelės spausdinimo LRD valdyba susitaria su autorium.

LRD valdyba

Auguste Rodin'o darbų paroda Washingtone

Vienas didžiųjų naujųjų laikų skulptorių yra prancūzas Augustine Rodin (1840-1917). Po vieną kitą jo skulptūrą gali-ma rasti visuos žymiuosius pasaulio muziejuos. Tačiau pamatyti tiek daug Rodin'o darbų vienoje vietoje ir dar čia, Amerikoje, šiemet yra visiems tikrai reta ir nepraleistina pro-ga. Nacionalinėje galerijoje, Washingtone, D.C., šiuo metu ir vyksta plačiausios apimties Rodin'o kūrybos paroda. Gali-ma sakyti, jog parodoje išsta-tyta beveik visi įspūdingiau-sieji Rodin'o darbai. Paroda

parengta be galo kruopščiai ne tik šedevrinių skulptoriaus dar-bų sukaupimu, bet ir jiems tinkamos parodos erdvės sukū-rimu.

Mūsų skaitytojams, turin-tiems progos ateinančiais mė-nesiais lankytis sostinėje Washingtone, rekomendu-o-jame būtinai užėiti Nacionali-nę galeriją ir aplankyti Rodin'o darbų parodą. Paroda ten vyksta Nacionalinės gale-rijos naujosios — antruo-sios rūmos. Ji bus atdara iki 1982 m. sausio mėn. 31 d.

Auguste Rodin (1840—1917)
Bronzos amžius

Bręsta geras šių metų knygų derlius

Šios vasaros pabaigoje ir ateinančių rudenį žada išeiti palyginti nemažai ir gana reikšmingų grožinės literatū-rės knygų. Kai kurios iš jų vertos jau iš anksto suminėti.

„Ateities“ leidyklos Lite-ratūros leidinių fondas išlei-džia naują Julijos Svabai-gės-Gylienės poezijos rinkinį „Vilties ledinė valtis“, Petro Melniko romaną „Gė-lių generacija“ ir Čiurlioniš-kos temos poezijos antologiją „Zvaigždžių sonatos“. An-tologiją redagavo ir jai įžangą parašė Alfonsas Tyruolis-Sesplaukis. Eilėraščių apie Čiurlionį antologija buvo 1975 metais išleista ir Lietuvoje. Tačiau, kaip įprasta, maskvinės direktyvos jom neleido įdėti Čiurlioniškosios kūrybos tų poetų, kurie gyvena Vakaruose. Okupanto nuty-lėjimo melą griauant, dabar čia išleidžiama 17-ks išeivijos poetų antologija, savo eilėraš-čiais liečianti Čiurlionį ir jo kūrybą. Ji išleidžiama, minint šiemet 70 metų sukaktį nuo M. K. Čiurlionio mirties.

Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas netrukus žada skaitytojams pateikti Liūnės Sutemos eilėraščių rinkinį „Vendeta“, Ichcho Mero romaną „Sara“ ir Eduardo Cinzo romaną „Mona“. Pastarasis bus lyg ir ankstesniojo romano „Rau-donojo arklio vasara“ tęsinys. Lietuviškosios knygos klubas leidžia Jurgio Jan-kaus naują pasakojimą knygą „Paparčio žiedas“.

buvęs netikslus. Tačiau objektyvumo reikalaujant iš kitų, nereikėtų rodyti ir savos tendencijos, kada į praėjusių metų premijos vertuosius įrašo-mas dar palyginti žalias debiu-tantas N. A. Dičpetris, o visai ignoruojamas A. Jasmanto poezijos rinkinys.

Daugiau šiame „Akiračių“ numeryje: liečiami Vytauto Petkevičiaus Lietuvoj rašomi romanai; sveriami praėjusių metų išeivijos romanai ir apysakos; kalbamasi su poete Julija Svabaite-Gyliene ir kt.

„Draugo“ kultūr. priedas rugpjūčio mėn. neišeis

„Draugo“ kultūrinis priedas, jo redaktoriui Kazui Bradūni išvykus atostogų, visą rugp-jūčio mėn., kaip ir praėjusiais metais, neišeis. Todėl šis nume-ris prieš atostogas yra pasku-tinis. Pirmasis poatostoginis kultūrinio priedo numeris pasj-rodys rugsėjo mėn. 5 d.

NAUJI LEIDINIAI

• **ATEITIS, 1981 m. šešta-sis numeris.** Ateitininkų Fe-deracijos leidžiamas katalikiš-kos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, Des Plains Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Šį numerį jis pats ir redagavo. Išdėstė Jonas Kup-rys. Žurnalą administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Spausdina „Draugo“ spaustuvė. Metinė prenumera-ta JAV ir Kanadoje — 9 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 7 dol., Pietų Amerikoje — 5 dol., kitur — 7 dol.

Be įprastinių ir aktualių redaktoriaus vedamųjų ir gau-sių ateitininkiškos veiklos aprašų, šiame numeryje labiau krinta į akis šie dalykai: montažas nuo 1911 metų „Atei-tyje“ spausdintos poezijos; buvusio „Ateities“ redak-toriaus Antano Vaičiuliaičio atsiminimai apie kitą buvusį

Girdos humoras kyla iš kasdi-ninių vaizdų, kurie yra perkelti į netikėtą, išradinę aplinką arba įvyki. Šie meniški išmis-lai stebina ir juokina.

Lino Katino akvarelės dar-bai žavi akį ir sielą. Aiškios, lyg brangakmeniai spalvom atsiveria gamtovaizdžiai abstrakte. Dangus sutinka horizontą ir horizonto apnuo-ginta žemė rodo klodus. Zvaigždės šauna per nakties dangų, pasislepia žemėje, kur pavirsta derlingom sėklom. Organinės formos veda viena kitą. Paslaptinga jėga kyla per poezijos, virsdama rugių lau-kais arba gaisro gėlėmis. Keis-tos formos, geriau pasižiūrė-jus, išryškėja: laukas, namas, krūmas arba kryžius. Katino darbuose viskas tampa vienu-ma — žmogus, žmogaus dar-bai ir žemė.

Šių menininkų darbus dar galima pamatyti „Galerijoje“.

Janina Tallat-Kelpša

TRISDEŠIMT PIRMASIS „DRAUGO“ ROMANO KONKURSAS

1. Dienraštis „Draugas“ skelbia dailiosios prozos: romano, apy-sakos trisdešimtąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1981 m. lapkričio 1 d.
2. Geriausio kūrinio autoriui skiriama 2,000 dolerių premija, kurios mėcenatai yra Raimonda ir Richardas Kontrimai iš Kaliforni-jos. Komisijai neradus tinkamo kūrinio, premija neskiiriama.
3. Kūrinio siužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato pusla-pių.
4. Kūrinys siųsti adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.
5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slapy-vardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąjį pavardę ir adresą, telefoną, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slapy-vardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotiną kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas.
6. Dvieji tūkstančiai dolerių premiją gavęs autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleidi „Draugui“, įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskirą leidinį arba tik išleisti atski-ru leidiniu. Premijos nepašyrys, autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs, susitarę su „Draugu“.